

Kaikki on vinksin vonksin Käännösseminaari vähemmistökielen elvyttämisen tukena

Kaisa Koskinen, Tampereen yliopisto
Päivi Kuusi, Itä-Suomen yliopisto
Helka Riionheimo, Itä-Suomen yliopisto

Abstract

The Kiännä! project (2015–2018, UEF/Kone Foundation) organizes translation seminars for Karelian language activists living on both sides of the Russian border. The first seminar took place during the academic year 2015–2016, and this article reports the experiences collected during it. Compared to traditional university training of translation professionals, the set-up is completely different. These differences are described, and lessons learned are discussed. The conclusions emphasise the role of empowerment in minority language revitalisation, both in terms of empowering the speakers to translate and in empowering the trainers to overcome the differences.

Keywords: minority language, revitalization, translator training, volunteer translation, empowerment

Avainsanat: vähemmistökieli, kielenelvytys, kääntäjänkoulutus, vapaaehtoiskääntäminen, voimaannuttaminen

1 Johdanto

Vähemmistökielten elvyttämisessä kääntämisellä on usein keskeinen rooli, sillä kääntämällä voidaan tuottaa erilaisia aineistoja ketterämmin kuin alkuperäistekstejä kirjoittamalla. Usein tavoitteena on myös sellainen rinnakkainen monikielisyys, jossa vähemmistökielellä on tarjolla samoja tekstejä kuin valtakielelläkin, ja tämän toteuttaminen edellyttää kääntämistä. Kielenelvytystä käsittelevässä kirjallisuudessa kääntämiseen ei kuitenkaan yleensä kiinnitetä kovin paljon huomiota (Millán-Varela 2003: 156–157). Toisaalta käännöstieteessä on kiinnitetty varsin vähän huomiota elvyttämiseen kääntämisen tavoitteena (mp.). Tässä artikkelissa meitä kiinnostaa erityisesti kääntäjänkoulutuksen näkökulma, sillä vähemmistökielten kontekstissa tarpeet ja mahdollisuudet poikkeavat radikaalisti ammattikäntäjien koulutuksesta. Siihen verrattuna kaikki on vähän vinksin vonksin, tai ainakin heikun keikun.

Lähtökohtanamme on Itä-Suomen yliopistossa vuosina 2015–2018 toimiva, Koneen Säätiön rahoittama Kiännä!-hanke¹, jonka keskeisenä toimintamuotona ovat karjalan kielen aktivisteille suunnatut käännösseminaarit. Niissä tarjotaan käännösalan ammattimaisia toimintavalmiuksia karjalan kielestä kiinnostuneille, ja perimmäisenä tavoitteena on elvyttämisen tukeminen. Ensimmäinen seminaari toteutettiin lukuvuonna 2015–2016; sen suoritti kokonaan 16 opiskelijaa (osa Suomesta, osa Venäjältä), ja lisäksi seminaarin lähipäiviin osallistui eri kerroilla kymmenkunta muuta opiskelijaa. Tähän artikkeliin on koottu kokemuksia ja havaintoja ensimmäisen toimintavuoden ajalta. Kuvaamme, millä tavoin seminaarit poikkeavat ammattikäytäntöjen koulutuksesta, ja pohdimme, miten seminaari onnistui vastaamaan tavoitteisiinsa.

Artikkeli perustuu kolmenlaisiin aineistoihin: 1) Päivi Kuusen omakohtaisiin kokemuksiin seminaarien suunnittelijana ja kouluttajana ja Helka Riionheimon vastaaviin kokemuksiin seminaarien vastuujärjestäjänä ja hankkeen johtajana, 2) Kaisa Koskisen seminaarien aikana pitämään kenttäpäiväkirjaan (johon viitataan lyhenteellä Pk ja päivämäärällä) sekä 3) opiskelijoiden antamaan nimettömään kurssipalautteeseen (johon viitataan lyhenteellä Oa [opintojakson arviointi] ja palautelomaketta identifioivalla numerolla). Kurssipalautetta saatiin 19 opiskelijalta.

Teksti etenee seuraavasti: Luvussa 2 esittelemme haasteita, joita karjalan kielen uhanalaisuus aiheuttaa kääntämiselle, ja luvussa 3 sitä, miten haasteet konkretisoituivat ensimmäisessä käännösseminaarissa. Luku 4 kuvaa seminaarissa esiin nousseita karjalan kääntämisen erityispiirteitä ja luku 5 tapoja, joilla hankkeessa on pyritty niihin vastaamaan. Lopuksi kokoamme havaintoja yhteen.

2 Uhanalainen karjalan kieli

Karjala on Suomessa ja Venäjällä puhuttava, vakavasti uhanalainen itämerensuomalainen kieli. Venäjällä karjalan kieli joutui 1900-luvun kuluessa väistymään venäjän kielen tieltä poliittisista syistä. Suomessa tilanne on ollut yhtä vaikea, ja erityisesti toisen maailmansodan jälkeen yhteiskunnallinen paine on ajanut karjalankieliset luopumaan kielestään (Sarhimaa 2016: 6–41). Venäjällä karjalan kielen puhujia on vuoden 2010 väestönlaskennan mukaan noin 25 000 (Karjalainen ym. 2013). Suomessa asuu tuoreimpien arvioiden mukaan noin 11 000 hyvin tai erittäin hyvin karjalaa taitavaa, ja lisäksi karjalaa ymmärtäviä noin 20 000 (Sarhimaa 2016: 3). Karjalankieliset ovat molemmissa maissa kaksikielisiä, ja maan enemmistökieli on monille käytännössä karjalaa vahvempi kieli. Sujuvasti karjalaa puhuu lähinnä vanhempi väestö, ja karjalan käyttäminen on useimmiten rajoittunut perhepiiriin ja kotiympäristöön (Karjalainen ym. 2013; Sarhimaa 2016). Karjalan kielen elvyttäminen on aloitettu Venäjällä 1980-luvulla ja Suomessa jonkin verran myöhemmin 1990-luvun kuluessa. Molemmissa maissa karjalan käyttöä on pyritty aktivoimaan kotien ohella esimerkiksi lasten päivähoidossa, koulutuksessa, kirjallisuudessa, taiteissa ja mediassa. (Pasanen 2010; Knuuttila 2011; Lemmetyinen 2015.)

¹ <http://kianna-hanke.blogspot.fi/>

Karjalaksi kääntäminen on monella tavalla haasteellista verrattuna kääntämiseen suurten, elinvoimaisten, standardoitujen ja runsaasti dokumentoitujen kielten välillä. Ensinnäkin karjalan kirjallisen käytön perinne on hyvin lyhyt. Karjalan nykyinen kirjallinen käyttö alkoi 1980-luvun lopulla, ja sen jälkeen kirjakieltä on kehitetty erityisesti Venäjällä. Toinen haaste aiheutuu siitä, ettei ole olemassa yhtenäistä karjalan kirjakieltä. Karjala jakautuu useammaksi varieteetiksi: kielen päämurteita ovat Venäjällä puhuttavat varsinaiskarjala (jonka alamurteita ovat vienankarjala ja eteläkarjala) ja livvinkarjala. Lisäksi on olemassa tverinkarjalainen varieteetti, jota puhutaan Sisä-Venäjällä Tverin alueella; tverinkarjala on tulosta 1600-luvun muuttoliikkeestä ja se edustaa kielellisesti varsinaiskarjalan etelämurretta. (Karjalan murteista tarkemmin esim. Torikka 2004.) Useimpien Suomen karjalankielisten juuret ovat Raja-Karjalassa eli Neuvostoliitolle luovutetun alueen karjalankielisessä osassa. Heistä suurin osa puhuu varsinaiskarjalan etelämurretta, pienempi osa livvinkarjalaa. (Sarhimaa 2016: 6.) Tähän mennessä on Venäjällä kehitetty kirjakieltä erikseen livvinkarjalalle ja vienankarjalalle sekä jossain määrin myös tverinkarjalalle, mutta eteläkarjalalta puuttuu vakiinnutettu standardi. Yhteisen kirjakielen tarpeellisuudesta keskustellaan jatkuvasti, mutta yhteisen, kaikista murteista poikkeavan kirjallisen standardin luominen on vaikea ja kipeä kysymys, josta kielenpuhujat eivät ole toistaiseksi olleet yksimielisiä (Kunnas 2006; Pasanen 2006).

Kolmas ongelma on karjalan kielen plurisentrisyys eli tilanne, jossa kieltä puhutaan useamman eri valtion alueella. Venäjän karjalaisten kielitilanteessa enemmistökielenä ja vaikutteiden antajana on venäjä ja Suomen karjalaisilla puolestaan suomen kieli. Tämän myötä esimerkiksi sanastotyössä joudutaan tasapainoilemaan suomen ja venäjän tarjoamien mallien välillä. Karjalan kielen kehitystyötä, kuten sanakirjojen ja sanastokomission sanaluetteloiden laatimista, on tehty Karjalan tasavallassa, mutta jos Suomen karjalainen ei osaa venäjää, aineistot eivät ole hänen ulottuvillaan.

Neljäntenä haasteena on uhanalaisen kielen modernisoiminen ja tuominen osaksi nykypäivän kielenkäyttötilanteita. Tämä tarkoittaa muun muassa uuden sanaston luomista. Kääntäjät osallistuvat aina sanaston luomiseen, mutta kun on kyseessä uhanalainen vähemmistökieli, jokaisen kielenkäyttäjän yksittäiset valinnat saavat tavallista suuremman painoarvon sanastotyössä ja kielen normien muodostamisessa (ks. Kuusi 2017; Lane 2014). Vaikka karjalan kielen puhujia on molemmissa maissa tuhansia, vain pieni osa heistä käyttää kieltä kirjallisesti (Karjalainen ym. 2013: 172–173; Sarhimaa 2016: 248–249). Tähän syynä on muun muassa kirjakielen nuoruus ja se, että karjalan kielen opetusta on ollut saatavilla vain vähän (Palander ym. 2013).

3 Käännösseminaarien suunnittelun haasteita

Äskettäin päättynyt ELDIA-tutkimushanke osoitti, että karjalankielisten ”kielituotteiden” (painettujen, sähköisten tai suullisesti esitettyjen teosten), viestimien, palvelujen ja koulutuksen tarjonta on riittämätöntä (Karjalainen ym. 2013; Sarhimaa 2016: 248). Kiännä!-hanke on saanut alkunsa ajatuksesta, että tällaisia kielituotteita voidaan tuottaa kääntämällä muista kielistä ja että tässä voidaan hyödyntää Itä-Suomen

yliopiston asiantuntemusta karjalan kielessä ja käännöstieteessä. Keskeinen toimintamuoto ovat vuosittaiset karjalan kääntämisen seminaarit, jotka järjestetään osana Itä-Suomen yliopiston karjalan kielen ja kulttuuriin oppiaineen opetusta mutta jotka ovat avoimia myös yliopiston ulkopuolisille osallistujille iästä, koulutustaustasta ja kotimaasta riippumatta. Ensimmäiseen seminaariin osallistuikin heterogeeninen joukko: karjalan kielen opiskelijoita ja opettajia Itä-Suomen yliopistosta ja Petroskoin yliopistosta ja lisäksi eri-ikäisiä kieliaktivisteja sekä Suomesta että Venäjältä.

Käännösseminaarien suunnittelun lähtökohtana oli Itä-Suomen yliopiston vahva kääntäjänkoulutusosaaminen. Päämääränä oli tukea elvytystä tarjoamalla kieliaktivisteille ajantasaisia tietoja ammattimaisesta käännösprosessista ja mahdollisuus harjoitella siihen liittyviä taitoja. Asetelma poikkesi kuitenkin monin tavoin perustutkintokoulutuksen tilanteesta (Kuusi 2017). Ensinnäkään kääntämisen funktio ei vähemmistökielen kontekstissa useinkaan ole ensisijaisesti viestinnällinen, sillä puhujat ovat yleensä kaksi- tai monikielisiä, ja valtakielen hallinta voi olla vahvempaa kuin vähemmistökielen. Sen sijaan tavoitteena on muun muassa ylläpitää ja kehittää kieltä, laajentaa käyttöaloja ja lisätä yhteiskunnallista näkyvyyttä. Toiseksi nykyaikaisessa kääntäjänkoulutuksessa korostetaan työelämätaitoja (ks. esim. EMT 2009), kun taas karjalan kielen kääntäjille ei (etenkään Suomen puolella) juuri ole tarjolla ammatillisia toimintakonteksteja, vaan kyse on enemmänkin kieliaktivistien talkootyöstä. Kolmanneksi vähemmistökielillä ei yleensä ole olemassa samanlaisia sanakirjoja, kieliopeja, termikantoja, virallisia ja luotettavia rinnakkaistekstien lähteitä ja muita tietolähteitä kuin kansalliskielillä.

Neljänneksi on mainittava kielitaito. Se toki vaihtelee kaikilla kääntämisen opiskelijoilla, ja kielitaitoa syvennetään kääntäjänkoulutuksen aikana. Karjalan kääntäjäaktivistien kielitaitotasot ovat kuitenkin huomattavasti kirjavammat, ja äidinkielen ja sivistyskielen roolit ovat hyvin vaihtelevia. Osalle aktiivisimmista elvyttäjistä karjala on aikuisena opittu kieli. Jotkut kurssilaiset ovat vasta opettelemassa karjalaa, ja heidän tuottamansa käännökset ovat siten oppijankieltä. Toisaalta mukana oli myös muutamia työssään jatkuvasti karjalaksi kääntäviä. Käännösosalalla ollaan Euroopassa vasta irrottautumassa ajatuksesta, että kääntäjän pitää aina kääntää äidinkieleensä päin (ks. esim. Hunziker Heeb 2016). Onko aivan kerettiläistä opettaa ammattimaisen käännöstyön perusteita vain kielen alkeet osaaville, ja mitä tapahtuu, jos heidän käännöksensä päästetään elvytystyössä julkisille areenoille? Asiaa voidaan katsoa myös toisesta näkökulmasta: vähemmistökielten elvyttämisen arkea on joka tapauksessa se, että julkaistavat tekstit eivät ole ammattilaisten kirjoittamia tai kääntämiä, ja tässä tilanteessa ammattimaisen käännöstyön alkeetkin ovat tarpeellisia.

Kielitaitoon liittyy myös seminaarin viides haaste: kaikille yhteisen kielen puuttuminen ja sen myötä syntyneet kielikäytänteet. Opetustiimissä on mukana Natalia Giloeva, joka hallitsee kaikki kolme keskeistä kieltä: karjalan, suomen ja venäjän. Keskeisessä opetusvastuussa oleva Päivi Kuusi osaa venäjää ja suomea mutta ei karjalaa ja oli siten kouluttajana varsin poikkeuksellisessa tilanteessa: vetämässä koulutusta, jossa hallitsee kyllä molemmat yleisimmät lähtökielet mutta ei kohdekieltä. Osa Venäjän puolelta saapuneista opiskelijoista osasi heikosti suomea, jolla suurin osa luennoista pidettiin, ja kaikki luennoitsijat puolestaan eivät osanneet venäjää. Sen

vuoksi seminaarissa kiinnitettiin huomiota käytännön toimiin ymmärryksen varmistamiseksi. Suomenkielisten luentojen ojenteeet käännettiin karjalaksi. Ohjatuissa harjoituksissa toimintaohjeet annettiin suomeksi ja tulkattiin karjalaksi. Kirjalliset aineistot, kuten verkkotehtävien tehtävänannot ja käännöskommenttiohje, olivat seminaarin verkkoalustalla suomen lisäksi myös karjalaksi.

Seminaarin suurin haaste oli kuitenkin ajan niukkuus suhteessa opetettavaan sisältöön. Kaiken kaikkiaan lähiopetuspäiviä oli vain kuusi (48 tuntia lähiopetusta), minkä lisäksi opiskelijat suorittivat verkkotehtäviä (87 tuntia itsenäistä työskentelyä). Tässä ajassa opiskelijoiden oli tarkoitus saada sekä teoreettinen yleiskuva että käytännön tuntumaa sisältöihin, joita yliopistojen kääntämisen tutkinto-ohjelmissa opiskellaan kolmesta viiteen vuotta. On selvää, että moni asia jäi pintaraapaisuksi. Kääntäjänkoulutuksen sisällöistä luennoilla voitiin käsitellä vain kaikkein keskeisimpiä (kuten kääntäjän ammattikuva, käännösprosessi ja tiedonhaku), ja lisäksi jonkin verran nimenomaan vähemmistökielen kääntämiseen liittyvää ainesta (kuten vähemmistökielten kääntämisen tutkimus ja käännöstoiminnan historia Karjalassa). Myös osa opiskelijoista esitteli seminaarissa omia kokemuksiaan karjalaksi kääntämisestä. Ohjatuissa harjoituksissa hankittiin käytännön tuntumaa kääntämiseen ja kirjoitettiin käännöskomenttia omasta käännöstyöstä sekä harjoiteltiin muun muassa tekstin ydinsisällön hahmottamista, erikoisalan tiedonhakua ja käännösmuistiohjelmien käyttöä. Lisäksi pidettiin Wikipedia-työpajoja, joissa kokeiltiin käytännössä Wikipedia-tekstien kääntämistä ja pyrittiin ottamaan haltuun Wikipedia-kirjoittamisen tekninen puoli. Itsenäiset verkkotehtävät sisälsivät kääntämistä, oman käännösprosessin reflektointia, vertaispalautteen antamista, käännöksen muokkaamista palautteen perusteella sekä erikoisalan tiedonhakua ja siitä raportoimista.

Tällainen kääntäjänkoulutuksen sisältöjen äärimmäinen tiivistäminen voi tuntua lähes edesvastuuttomalta aikana, jolloin kääntäjän ammatin arvostuksen nostaminen nähdään käännösosalalla tärkeänä tavoitteena. Hankkeen tavoite kuitenkin edellytti voimaannuttavaa lähestymistapaa: elvytyksen kannalta ei olisi tarkoituksenmukaista, että kääntämisen haasteellisuuden korostaminen lannistaisi nykyiset ja tulevat karjalan kääntäjät. Tavoitteena on elvyttää karjalan kieltä kääntämällä, ja siksi myös käännösseminaarin päämääränä – ajan niukkuudesta ja ryhmän heterogeenisyydestä huolimatta – oli antaa osallistujille rohkeutta ja työkaluja käytännön käännöstyöhön.

4 Kokemuksia ensimmäisestä käännösseminaarista

Seminaarien aikana käydyissä keskusteluissa, esitelmissä ja kurssipalautteessa nousivat toistuvasti esiin tietyt teemat. Käsittelemme tässä niistä keskeisimpiä.

4.1 Kieli ja mieli

Jo ensimmäisessä lähitapaamisessa selvisi, että kasvokkain tapaamiselle oli tarvetta. Useimmat karjalankieliset eivät arjessaan pääse käyttämään karjalaa läheskään niin aktiivisesti kuin haluaisivat. Itä-Suomen yliopiston karjalan kielen opiskelijoilla ei välttämättä ole ollut kontakteja muihin karjalankielisiin kuin opettajiinsa. Jotkut

opiskelijoista ovat opiskelleet kieltä omatoimisesti ja toimineet koko lailla irrallaan muusta kieliyhteisöstä. Alun varovaisen tunnustelun jälkeen seminaarin tarjoama mahdollisuus karjalan käyttöön yhteisenä kielenä otettiin innostuneesti vastaan:

- (1) Karjalasta on selvästi tulossa eniten käytetty kieli, se jota kurssilaiset käyttävät. Yliopistoväen [Itä-Suomen yliopiston väen] keskustelut ovat ainoita suomenkielisiä (myös opiskelijat keskenään). Myös luontevaa kaksikielisyyttä. Esim. avoimen ikkunan luona: ekaksi karjalaksi [xxxlaitah jo giine tms.] ja heti perään ”eikston vois laittaa jo kiinni?” (Pk 13.11.2015)

Mahdollisuus käyttää kieltä nousi esiin myös kurssipalautteissa. Neljä opiskelijaa mainitsi seminaarin tärkeimpänä antina nimenomaan karjalan kielen kuulemisen, käyttämisen tai kielitaidon kehittymisen. Kun karjala lisäksi oli kurssilla myös karjalankielisten opettajien opetuskieli ja lähes kaikki kirjallinen materiaali oli saatavilla karjalankielisinä käännöksinä, oli seminaarin kielipolitiikka omalta osaltaan kieltä kehittävä. Seminaari laajensi siten karjalan kielen käyttöalaa käännöstieteellisen keskustelun suuntaan.

Aktivistikäytäntöjen verkostoitumisessa aivan omanlaisiaan haasteita tuottaa Venäjän ja Suomen raja. Monille kurssilaisille oli erityistä merkitystä sillä, että seminaarissa kohtasivat asianharrastajat molemmilta puolilta rajaa.

- (2) Osallistuja 1: Jos on olemassa hyvä sana, vaikka se olis venäjän karjalassa, pitääkö väkisin keksiä uusia? Ei koskaan oo kaikki samaa mieltä. Jos venäjän karjalassa on jo hyvä sana sen voi suomen karjalainenkin oppia. Muuten pitää sitten kohdistaa kaikki vaan suomeen ja unohtaa venäjän karjalaiset.
Osallistuja 2: Ei. Pitää olla hyvä toleranssi.
Osallistuja 3: sen vuoksi onkin hyvä että tää seminaari on järjestetty ja eri puhujat on samojen seiniä sisällä ja vielä koko vuoden. (Pk 13.11.2015)

Kohtaamisen merkitys näkyi myös kurssipalautteissa. Kolme opiskelijaa nostaa yhteistyön muiden opiskelijoiden kanssa seminaarin tärkeimmäksi anniksi. Eräs opiskelija kommentoi näin:

- (3) Hyödyllisyys ennen muuta siinä, että samassa tilassa yhtäikaa oli kummankin puolen rajaa karjalan kielen aktivisteja, saimme kaikki samat tiedot samanlaisina, erinomaista! (Oa10)

Verkostoitumisen edistämiseksi seminaarissa tehtiin pari- tai ryhmätyötä kaikissa lähiopetuksena toteutetuissa harjoituksissa. Kurssipalautte osoittaa tämän olleen hyvä ratkaisu. Yhteistyö mainitaan positiivisena asiana useiden harjoitusten yhteydessä, ja vaikka osa opiskelijoista koki ryhmässä toimimisen tai parityöskentelyn haastavaksi, yhteistyötä toivottiin kurssipalautteissa lisää: yksi opiskelija ehdotti seminaarin kehittämiseksi lisää paritehtäviä ja toinen ”aktivoivampaa verbaalista yhteistä työpajatyöskentelyä”.

Seminaarin tavoitteena oli ammattimaisten toimintatapojen esittely, mutta kurssilaisia motivoi ennen kaikkea karjalan kieli. Kielenaineksen keskeinen rooli ja erityisesti yksittäisten sanojen vastineiden väliin kiihkeäkin vertailu ja arviointi näkyivät toiminnassa vahvasti. Esimerkiksi ensimmäisen seminaaripäivän kenttäpäiväkirjassa on

vielä paljon huomioita opiskelijoiden jännittyneisyydestä ja keskustelun jäähmydestä, mutta kun Natalia Giloeva esitteli pohdintaa sanan *kansanedustaja* käännösvaihtoehdoista, kuulijat lähtivät innolla mukaan miettimään vaihtoehtoja. Päiväkirjakuvaukseen tallentui tunnelman muutos:

- (4) Äänet kohoaa, jengi lämpenee, hiukan kiihdytäänkin. AFFEKTIT!!
Myös naurua, välihuutoja. Päästään asiaan:-) (pk 13.11.2015)

Sanastokeskustelut, eri murteista löytyvien vastineiden käyttö käännöksissä ja hyvien termien piirteet olivat jatkuvasti esillä ja myös kiivaimpien keskustelujen aiheena. Karjalaa vasta oppivat tekivät kurssisisällöistä muistiinpanoja myös sanavaraston laajentamisen näkökulmasta, ja sama päti myös suomenkielisiin luentoihin:

- (5) Jukan puheesta poimitaan aihepiirin termejä ("raakakäännös", "klikata", "paralleelikorpus", "tietoturva") ja toistetaan niitä kuiskaten. Tällä yleisöllä sanataso – vastineiden kerääminen, käännösten arviointi, sanavaraston laajentaminen – tuntuu olevan kaiken aikaa aktivoituna. (Pk 22.4.2016)

Seminaarin lopussa kerätyssä opiskelijapalautteessa sanasto ei kuitenkaan näyttänyt yhtä keskeiseltä. Vaikka kielitaito ja mahdollisuus kuulla ja käyttää karjalaa koettiin tärkeäksi, kurssipalautteessa sanasto nousi esille osana tiedonhakutaitoja.

Keskustelun herättäminen muuntyyppisistä käännöstyön piirteistä oli usein työläämpää, mutta oli myös poikkeuksia. Esimerkiksi Päivi Kuusen vähemmistökielten kääntämisen tutkimusta käsittelevän luennon yhteydessä käytiin vilkasta keskustelua sisäisen kolonialisaation käsitteestä (Cronin 1996), kääntämispakosta (Branchadell 2005), interferenssistä ja karjalan puhujan identiteetistä (Pk 29.1.2016). Keskustelua syntyi myös, kun luennoilla havainnollistettiin teoriaa käytännön esimerkeillä tekstianalyysistä tai sanojen merkityksistä. Esimerkiksi ammattikielten kääntämisen luennolla keskustelua kirjoittivat esimerkit, joissa pohdittiin, mitkä piirteet tekevät tekstistä erikoiskielisen ja miten polysemia ja homonymia eroavat toisistaan.

4.2 Apuvälineiden puute

Apuvälineiden ja tietolähteiden suhteen karjalan kääntäjät ovat heikossa asemassa. Tausta-aineistoja ja sanastolähteitä on niukasti, ja murre-erot samoin kuin rajan eri puolilla vallitsevat erilaiset kulttuuriset ja yhteiskunnalliset olosuhteet rajoittavat aineistojen käyttökelpoisuutta. Esimerkiksi karjalankielisiä verkkosivustoja on olemassa vain vähän, ja nekin muodostavat hyvin kirjavan kokonaisuuden (Moshnikov 2016). Siksi ei ole ihme, että yksittäiset lähteet saavat erittäin korostuneen aseman. Sellainen näyttää olevan ennen kaikkea Karjalan tasavallassa kerran viikossa ilmestyvällä karjalankielisellä *Oma Mua* -lehdellä, jonka toimittaja-kääntäjät ovat Petroskoin yliopiston karjalan kielen oppiaineen kasvatteja. Toimittajat joutuvat kantamaan kohtuuttomankin suurta kieliuutoriteetin taakkaa (esim. Pk 13.11.2016). Vertailun vuoksi voi miettiä, millaista olisi toimia suomentajana, jos ainoana rinnakkaistekstien ja sanaston lähteenä olisi vaikkapa yksittäinen paikallislehti.

Tiedonlähteiden niukkuudesta huolimatta (tai ehkä juuri siksi) opiskelijat kokivat tiedonhakutaitojen opetteluun tärkeäksi: kurssipalautteessa viisi opiskelijaa mainitsee ne tärkeimpänä seminaarissa oppimanaan taitona. Lisäksi niitä tehtäviä, joihin kuului tiedonhakua, kiiteltiin kurssipalautteessa hyödyllisiksi kaikkiaan 11 kertaa.

Toisaalta olemassa olevia lähteitä voi hyödyntää maksimaalisesti. Siitä mainio esimerkki on erään kurssilaisen itselleen kokoama neljän miljoonan sanan korpus, jota hän hyödyntää omassa käännöstyössään monipuolisesti (ks. Riionheimo 2016). Omien korpusten kokoamisen ja hyödyntämisen näkökulma on kääntäjänkoulutuksesta tuttu (ks. esim. Bernardini 2016). Karjalan kaltaisen pienen kielen tapauksessa omaehtoinen korpustyö tuottaa merkittävää hyötyä käännöstyöhön. Kurssin aikana nousi selvästi esiin, että karjalan kielelle tarvittaisiin kipeästi kaikille avointa ja mahdollisimman laajaa korpusta, jota kääntäjät voisivat hyödyntää työssään.

4.3 Kenelle käännetään?

Kääntäjänkoulutuksessa opitaan nopeasti pohtimaan jokaisen käännöstyön kohdalla, mihin tarkoitukseen käännös on tulossa ja kenelle se on suunnattu. Tämäntyyppinen viestinnällinen pohdinta ei seminaarin aikana käydyissä keskusteluissa oikein ottanut tulta, vaikka ohjelmassa oli hyvin valmisteltu osio käyttäjäkeskeisestä kääntämisestä (Pk 13.11.2015; ks. Suojanen, Koskinen & Tuominen 2015). Karjalankielinen kohdejoukko on kokonaisuudessaankin pieni, joten kääntäjä ajattelee helposti kääntävänsä ”kaikille” ja myös tuntevansa vastaanottajat henkilökohtaisesti. Vastaavasti karjalankielistä aineistoa lukevan on tarjonnan vähäisyyden vuoksi otettava vastaan kaikki tekstit, jotka tulevat saataville. (Pk 13.11.2015.) Kurssin päätteeksi palautetuissa henkilökohtaisissa ”Muistilistoissa omista [kääntämistä koskevista] oivalluksista” on kuitenkin mainintoja kohdelukijan pohtimisesta, joten asia oli kaikesta huolimatta jäänyt kurssin aikana opiskelijoiden mieleen.

Karjalan puhujien heterogeenisuus pakottaa kuitenkin käytännössä kääntäjän suuntaamaan tekstiään tietyille lukijaryhmälle. Murrevariantin valinta on yksi keskeinen strateginen päätös, samoin kuin tekstin suuntaaminen joko Suomen tai Venäjän karjalankielisille ja mm. selittävien strategioiden käyttö kohderyhmän tarpeita vastaavasti:

- (6) Osallistuja 4: ideologiasta tulee mieleen se että joutuu miettimään mille variantille käännetään ja kelle käännetään: venäjän karjalaiselle vai suomen karjalaiselle. (Pk 29.1.2016)

Seminaarin aikana tuli myös selvästi esiin se, että elvytyksen ja kielenoppimisen välineenä kääntämisellä on oma erityisluonteensa. Sen sijaan, että kohdeyleisönä olisi koko karjalanpuhujien yhteisö, saattaa yksittäinen kääntäjä tarkoittaa tekstinsä hyvinkin pienelle ja tarkkaan tunnetulle täsmäyleisölle. Tästä esimerkkinä on ”kotitarve-kääntäminen”, jossa tavoitteena on tuottaa karjalankielistä, omille lapsille luettavaa kirjallisuutta. Vastaavasti laajamittainenkin käännöstyö voi olla tuotettu vain omaan käyttöön ja oman kielitaidon kohentamiseksi. (Riionheimo 2016.)

4.4 Motivaatio ja jaksaminen

Yhdessä suhteessa karjalan käänösaktivistit ja ammattikäntäjät voivat helposti tunnistaa toisensa: molemmilla on pulaa ajasta ja rahallisesta korvauksesta – joskin asia toki värityy eri tavalla, kun on kyse yhtäällä vapaaehtoiskääntämisestä ja toisaalla toimeentulon hankkimisesta. Koska aktiivisia karjalan käntäjiä on vähän, kertyy talkoovelvoitteita ja pyyntöjä helposti enemmän kuin on mahdollista ottaa vastaan. Kääntämiseen perehtymättömät toimeksiantajat eivät myöskään näytä aina ymmärtävän, miten paljon aikaa käänösprosessi vie varsinkin tilanteessa, jossa käännetään karjalan kaltaiselle hyvin pienelle kielelle. Käännöstieteessä on 2000-luvun aikana tutkittu paljon käntäjien työelämää. Samalla on etsitty keinoja, joilla käntäjät voivat suojata itseään liiallisilta vaatimuksilta ja kohtuuttomilta työehdoilta (Abdallah 2012). Kieliaktivistit kaipaavat ehkä samanlaista tukea.

Ammattikäntäjät kertovat usein rakastavansa työssään itse käntämisen prosessia tai sen tiettyjä vaiheita kuten tiedonhakua (Koskinen 2014). Karjalan aktivistikäntäjät ovat hyvin motivoituneita, ja koska kyse on pitkälti vapaaehtoistyöstä, motivaatio ja into ovat toiminnan ylläpitämisessä avainasemassa. Elvytystyössä rakkaus ja innostus kohdistuvat kuitenkin ennen kaikkea itse karjalan kieleen, sen ilmaisuväranäyttöön, omaan kielenoppimiseen, kielen välittämiseen seuraavalle sukupolvelle tai karjalan kielen näkyvyyden lisäämiseen. Motivaatio käntämiseen saattaa olla toissijaista, ja käntäminen voi näyttäytyä lähinnä välttämättömytenä: uhanalaisen kielen kieliaktivisti joutuu usein käytännössä toimimaan myös käntäjänä, halusipa tai ei.

5 Mitä annettavaa käänösseminaareilla on karjalan elvytykselle?

Seminaaripalaute on kokonaisuudessaan varsin positiivista, mutta palautteissa toistuu ajatus, että opiskelijat olisivat halunneet käntää enemmän. Ensimmäisessä seminaarissa painopiste oli tosiaan muualla kuin varsinaisessa käänöstyössä, ja palaute on sikäli syytä ottaa vakavasti. Toisaalta on kuitenkin muistettava, että seminaarien pohjimmaisena tavoitteena on karjalan kielen elvytyksen tukeminen, ei vain näiden tiettyjen opiskelijoiden käänös kompetenssin kehittäminen. Valittu ammatillisia metakognitiivisia taitoja – oman toiminnan havainnointia ja reflektointia – korostava lähestymistapa mahdollisti sellaisten konkreettisten toimien identifioimisen, joilla voi olla hyvinkin pitkäaikaista merkitystä myös kurssikontekstin ulkopuolella.

Metakognitiivisilla taidoilla on yleensäkin keskeinen rooli käntäjän kompetenssien kehittämisessä (Alves 2005). Kyky oman käänösprosessin kriittiseen tarkasteluun on osa ammattikäntäjän kompetenssia, ja myös opiskelijoita ohjataan refleктоimaan omaa käänösprosessiaan esimerkiksi pitämällä käntäjän päiväkirjaa (Tirkkonen-Conditt 2005: 407–408, 412). Seminaarissa tämä tapahtui totuttamalla opiskelijoita refleктоivan käänös kommentin kirjoittamiseen. Kurssipalaute osoittaa, että opiskelijat myös kokivat opitut metataidot hyödyllisiksi. Kolme opiskelijaa mainitsee havahtumisen oman työn refleктоimiseen tärkeimmäksi seminaarissa opituksi taidoksi:

- (7) Tärkeimpiä juttuja taisi olla kääntämisen tekniikka ja oman käännösprosessin tarkkailu. Nyt ajattelen mitä käännän enkä vain käännä. (Oa15)

Käännöskommentin kirjoittamista harjoiteltiin ensin ryhmätehtävänä lähiopetuksessa, ja ensimmäisessä etätehtävässä opiskelijat kirjoittivat itsenäisen käännöskommentin työstään. Neljä opiskelijaa mainitsee tehtävän hyvänä puolena juuri oman työn reflektoinnin. Toiset kokivat sen vaikeana, mutta toiset mainitsevat, että vaikka käännöskommentin kirjoittaminen tuntui ensin oudolta tai haastavalta, seminaarin edetessä mieli muuttui.

Metataitojen pitkäaikaista merkityspotentiaalia havainnollistaa myös käännösmuistiosio luentoineen ja harjoituksineen (ohjelmana MemoQ). Etukäteen ajatus tuntui huimapäiseltä: Annetaan heterogeeniselle vapaaehtoisikäntäjien joukolle perusopastus sellaisen teknisen apuvälineen käyttöön, jossa karjalan kielen mitään varianttia ei ole mukana. Kenttäpäiväkirjasta näkee, kuinka havainnoijan huomio on luennon aikana keskittynyt aistimaan yleisön kiinnostuksen tasoa. Se näytti vähäiseltä, eikä kysymyksiä juuri esitetty. Harjoituksen aikana oli kuitenkin ilmeistä, että opiskelijat tarttuivat työkaluun muitta mutkitta ja kiinnostuneina sen mahdollisuuksista. Harjoituksen loppuun mennessä oli toisaalta saatu luennoitsija Jukka Mäkisalo innostumaan ajatuksesta ajaa karjalan lisäämistä avoimen lähdekoodin käännösmuistiin Omega T:hen ja toisaalta testattu, miten yksittäinen käyttäjä voi ryhtyä kartuttamaan omaa karjalankielistä käännösmuistiaan jonkin sellaisen kielen paikalla, jossa on samat kirjainmerkit. (Pk 22.4.2016.) Käännösmuistin käyttöönotto karjalan kääntämiseen olisi elvytystyössä merkittävä askel. Valtaosa opiskelijoista myös kiittelee kurssi-palautteessaan käännösmuistiharjoitusta kiinnostavaksi tai hyödylliseksi (11 vastaajaa), ja kolme opiskelijaa nostaa käännösmuistiohjelmiin tutustumisen seminaarin hyödyllisimmäksi asiaksi.

Myös muista syistä on ehkä viisasta pitää fokus sinnikkäästi metataidoissa. Seminaareissa havaittiin toistuvasti, että yhteisesti käsitellyt käännösesimerkit johtavat kiivaisiin väittelyihin eri vaihtoehtojen paremmuudesta, eikä heterogeeninen ryhmä helposti löydä niistä yksimielisyyttä. Elvyttämisen näkökulmasta on kuitenkin keskeistä kannustaa mahdollisimman monia tuottamaan käännöksiä. Kriittiset kommentit saattavat lannistaa epävarman kielenkäyttäjän. On myös vältettävä vaikutelmaa, että seminaari tukee institutionaalisesti vain tiettyä karjalan varianttia. Toimintatila elvytyksen tukena kapenee, jos osa mahdollisista yhteistyökumppaneista vieraantuu hankkeesta.

Kielipoliittinen neutraalius on tärkeää myös siksi, että hanke voisi tarjota keskustelualustan toimijoille, joita arjessa erottavat mm. valtakunnanrajat, sukupolvet ja kieli-identiteetit. Pienen vähemmistökielen elvytystyössä talkotoimijoiden yhteistyö on avainasemassa, ja yhteisön tuki on tärkeä myös kunkin oman jaksamisen ylläpitämisessä. Ensimmäisen vuoden seminaari tarjosi lähiopetuspäivien ohella verkostoitumisen tukemiseen muun muassa Wikipedia-työtä, jota tehtiin sekä seminaaripäivien osana että niiden ulkopuolella. Wikipedia on yksi esimerkki digitaalisesta yhteistyöverkostosta, joka ei edellytä fyysistä läsnäoloa ja jossa voidaan yhteistyössä ja kunkin kieliosaamista hyödyntäen tavoitella yhteistä päämäärää.

Työpajoissa perehdyttiin Wikipedian käytön tekniseen puoleen, mutta päätavoitteena oli, että jokainen opiskelija lisäisi Wikipediaan yhden käännöksensä, jolloin käännöstyöstä jää konkreettinen jälki paikkaan, joka on kaikkien karjalan kielen aktivistien tavoitettavissa. Samalla edistettiin karjalankielisen Wikipedian pääsyä hautomoasteelta varsinaiseen Wikipediaan; livvinkarjalan osalta tämä tavoite toteutui syksyllä 2016 (Moshnikov 2016: 305). Wikipedia-työpajoja kiiteltiin kiinnostaviksi tai hyödyllisiksi lähes jokaisessa kurssipalautteessa. Synä opiskelijat mainitsivat muun muassa sen, että työpajoissa saatiin jotain konkreettista aikaan ja niissä opittuja taitoja voi käyttää jatkossakin: työpajat ”antoivat kipinän Wikipedia-kirjoittamiseen” (Oa13).

Verkostoitumiseen liittyy myös kannustaminen. Motivaatio on elvytyksen kannalta avainroolissa. Siksi seminaarissa tavoiteltiin ”tekemällä oppii” -ilmapiiriä, ja se avattiin kaikille kiinnostuneille kielitaidon tasosta ja aiemmasta käännöskokemuksesta riippumatta. Seminaarin edetessä kokemusten vaihto, ryhmätyöt ja muiden käännösten kommentointi synnyttivät hyvän vertaisoppimisen kehän, jota on syytä jatkossakin ylläpitää. Erityisesti alustukset seminaarilaisten omista kokemuksista olivat voimaannuttavia: jo pientäkin kielitaitoa voi käyttää, ja omia käännöksiä voi rohkaistua myös julkaisemaan. Rohkeus kääntää ja yhteistyö näkyvät myös kurssipalautteessa. Neljä opiskelijaa mainitsee seminaarin tärkeimpänä antina sen, että kokee saaneensa rohkeutta ja intoa karjalaksi kääntämiseen, ja kolme yhteistyön.

6 Lopuksi: nostaa voim kirahvin

Karjalan käännösseminaarin käytännön haasteet olivat järjestäjien tiedossa hankkeen suunnitteluvaiheesta saakka. Ammatillisen kääntäjänkoulutuksen perusteiden opettaminen ja käännösharjoitusten teettäminen hyvin heterogeenisella opiskelijaryhmällä tuntui etukäteen ajatuksena haastavalta. Järjestäjien pitkän aikavälin tavoitteet ovat korkealla, ja seminaarin aikana seurattiin, miten ensimmäiset opiskelijat ottavat koulutuksen vastaan. Viimeisen lähitapaamisen ja kurssin päätöksen jälkeen tunnelma oli intensiivinen: tunne siitä, että ”melkein mahdottomasta tuli mahdollista”, kirjattiin myös hankkeen blogiin (Riionheimo 2016). Kurssipalautteessa opiskelijat nostavat seminaarin tärkeimmäksi anniksi ennen kaikkea rohkeuden ja innon kääntää karjalaksi, kieli- ja käännöstaidon kohenemisen, tiedonhakutaidot, oman työn reflektoinnin, yhteistyön muiden opiskelijoiden kanssa ja käännösmuistiohjelmiin tutustumisen. Loppuvaikutelmaksi jää, että seminaari onnistui tavoitteessaan voimaannuttaa karjalaksi jo kääntäviä ja innostaa uusia mukaan käännöstyöhön. Samalla seminaarin järjestämisellä oli itsessään symbolista arvoa kieliaktivisteille:

- (8) Varsinaista käännöskoulutustakin tärkeämpää ja hyödyllisempää oli kenties se, että seminaari/kurssi ylipäänsä pidettiin – kokosi puhujia yhteen, nosti statusta jne. Koulutuskin oli tärkeää ja hyödyllistä. (Oa12)

Samalla käännösseminaarin järjestäjät ja kouluttajat ovat itse voimaantuneet uskomaan vähemmistökielen kääntäjänkoulutuksen mahdollisuuksiin – ja vielä laajemmassa

mittakaavassa siihen, että karjalan kielen kääntämistä varten rakennettu toimintamalli voi olla tulevaisuudessa sovellettavissa myös muiden vähemmistökielten konteksteihin.

Lähdeviitteet

Tutkimusaineisto

Pk = kenttäpäiväkirja seminaarien lähitapaamisista (Kaisa Koskinen)

Oa = opintojakson arviointi; käännösseminaarin palautelomakkeet (19 vastaajaa)

Kirjallisuuslähteet

Abdallah, Kristiina 2012. *Translators in Production Networks. Reflections on Agency, Quality and Ethics*. Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Education, Humanities, and Theology No 21. Joensuu: University of Eastern Finland.

Alves, Fábio 2005. Bridging the Gap Between Declarative and Procedural Knowledge in the Training of Translators: Meta-Reflection Under Scrutiny. *Meta: Translator's Journal*, 50: 4.

Branchadell, Albert 2005. Introduction. Teoksessa: Albert Branchadell & Margaret West Lovell (eds) *Less Translated Languages*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 1–23.

Bernardini, Silvia 2016. Discovery learning in the language-for-translation classroom: corpora as learning aids. *Cadernos de Tradução*, 36(1),14–35. Saatavissa <https://periodicos.ufsc.br/index.php/traducao/article/view/2175-7968.2016v36nesp1p14/31633> [viitattu 27.4.2016].

Cronin, Michael 1996. *Translating Ireland. Translation, Languages, Cultures*. Cork: Cork University Press.

EMT 2009. Competences for Professional Translators, Experts in Multilingual and Multimedia Communication. European Masters of Translation. European Commission. Saatavissa: http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/emt/index_en.htm [viitattu 27.4.2016].

Hunziker Heeb, Andrea 2016. Professional translators' self-concepts and directionality: indications from translation process research. Saatavissa: *Journal of Specialised Translation* 25: 74–88. http://www.jostrans.org/issue25/art_hunziker.pdf [viitattu 30.8.2016].

Karjalainen, Heini, Ulriikka Puura, Riho Grünthal & Svetlana Kovaleva 2013. Karelian in Russia: ELDIA Case-Specific Report. *Studies in European Language Diversity* 26. Mainz – Wien – Helsinki – Tartu – Marienhamn – Oulu – Maribor. Saatavissa: <https://phaidra.univie.ac.at/view/o:314612> [viitattu 21.6.2016].

Koskinen, Kaisa 2014. Kääntäjän habitus fiktiivisten rakkaus- ja erokirjeiden valossa. Teoksessa: Ritva Hartama-Heinonen, Marja Kivilehto, Minna Ruokonen & Leena Salmi (eds) *MikaEL – Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin verkkojulkaisu*, vol. 8, 74–88. Saatavissa: [https://sktl-fi.directo.fi/@Bin/533357/Koskinen_MikaEL2014%20\(1\).pdf](https://sktl-fi.directo.fi/@Bin/533357/Koskinen_MikaEL2014%20(1).pdf) [viitattu 30.8.2016].

Knuuttila, Sanna-Riikka 2011. Children – the Future of the Karelian Language? Case Study in a Karelian Village. *Eesti ja soome-ugri keeleteaduse ajakiri* 2:1, 215–221.

Kunnas, Niina 2006. Yksi, kaksi vai monta kirjakieltä? Vienankarjalaisten kanta kirjakielidebattiin. *Virittäjä* 2/2006, 229–247.

Kuusi, Päivi 2017. Varovasti, haurasta! Vähemmistökielet ja kääntäjänkoulutus. Teoksessa: Ritva Hartama-Heinonen, Marja Kivilehto, Liisa Laukkanen & Minna Ruokonen (toim.) *MikaEL – Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin verkkojulkaisu*, vol. 10, 47–59.

Lane, Pia 2014. Minority language standardisation and the role of users. *Language Policy* 14:3, 263–283.

Lemmetyinen, Anne-Mari 2015. *Karjalan kielen taival ei-alueelliseksi vähemmistökieleksi Suomessa*. Suomen kielen pro gradu -tutkielma. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto.

Millán-Varela, Carmen 2003. ‘Minor’ Needs or the Ambiguous Power of Translation. Teoksessa: Gabrielle Hogan-Brun & Stefan Wolff (ed.) *Minority Languages in Europe. Frameworks, Status, Prospects*. Houndmills/New York: Palgrave MacMillan, 155–172.

Moshnikov, Ilija 2016. Karjalankieliset verkkosivut virtuaalisena kielimaisemana. *Lähivõrdlusi – Lähivertailuja* 26, 282–310.

Palander, Marjatta, Pekka Zaikov & Milla Uusitupa 2013: Karjalan kielen tutkimusta ja opetusta kahden puolen rajaa. Teoksessa: Pekka Suutari (toim.) *Karjala-kuvaa rakentamassa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 358–385.

Pasanen, Annika 2006. Karjalan kielen nykytila ja tulevaisuus. *Suomalais-Ugrilaisen Seuran Aikakauskirja* 91, 115–131.

Pasanen, Annika 2010. Will language nests change the direction of language shifts? On the language nests of Inari Saamis and Karelians. Teoksessa: Helena Sulkala & Harri Mantila (toim.) *Planning a new standard language: Finnic minority languages meet the new millenium*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 95–118.

Riionheimo, Helka 2016. Käännösseminaarin päätös – kiitämme kaikkia osallistujia! Blogikirjoitus 24.4.2016. Kiännä! Kääntäminen, elvytys ja uhanalainen karjalan kieli. Saatavissa: <http://kianna-hanke.blogspot.fi/> [viitattu 30.8.2016].

Sarhimaa, Anneli. 2016. *Karelian in Finland. ELDIA Case-Specific Report*. Studies in European Language Diversity 27. Saatavissa: <https://fedora.phaidra.univie.ac.at/fedora/get/o:471733/bdef:Content/get> [viitattu 12.12.2016].

Suojanen, Tytti, Kaisa Koskinen & Tiina Tuominen 2015. *User-Centered Translation*. London & New York: Routledge.

Tirkkonen-Condit, Sonja 2005 The monitor Model Revisited: Evidence from Process Research. *Meta: Translator's Journal* 50:2, 405–414.

Torikka, Marja 2004. *Karjala. Kieli, murre ja paikka*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 129. Saatavissa: <http://kaino.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk129/> [viitattu 19.1.2017].

Kirjoittajatiedot

Kaisa Koskinen toimii käännöstieteen professorina Tampereen yliopistossa ja on Kiännä-hankkeen ohjausryhmän jäsen.

Sähköpostiosoite: Kaisa.A.Koskinen (at) staff.uta.fi

Päivi Kuusi toimii venäjän kielen ja kääntämisen yliopistonlehtorina Itä-Suomen yliopistossa. Tällä hetkellä hän tekee post doc -tutkimusta vähemmistökielten kääntämisestä ja kääntäjänkoulutuksesta Emil Aaltosen säätiön rahoittamassa tutkimushankkeessa Kielikontaktien tutkimattomat kontekstit: kääntäminen ja tulkkaus. Hänen muita tutkimusaiheitaan ovat kaunokirjallisuuden kääntäminen, narratologisen analyysin soveltaminen kaunokirjallisten käännösten tutkimukseen ja kääntämisen universaalit.

Sähköpostiosoite: paivi.kuusi (at) uet.fi

Helka Riionheimo on suomen kielen yliopistonlehtori Itä-Suomen yliopistossa. Yksi hänen erikoisaloistaan on monialainen kielikontaktien tutkimus, jossa yhdistetään kontaktilingvistiikan, käännöstieteen ja toisen kielen omaksumisen tutkimuksen näkökulmia. Parhailaan hän johtaa Kiännä!-hanketta (Kääntäminen, elvytys ja uhanalainen karjalan kieli, Koneen Säätiö 2015–2018).

Sähköpostiosoite: helka.riionheimo (at) uet.fi.